

HET JAAR VAN VIOLISTE LIZA FERSCHTMAN

Met wat voor gevoel kijk jij terug op 2023?

“De rode draad zou je kunnen omschrijven als het zoeken naar balans. Van 2007 tot 2021 was ik artistiek directeur van het Delft Chamber Music Festival. Dat nam ieder jaar een groot deel van mijn tijd en energie in beslag. Afgelopen zomer was voor mijn doen heel rustig. Natuurlijk omdat ik het festival nu al twee jaar niet meer doe, maar ook omdat een aantal concerten niet doorging omdat ik corona had. Die plotselinge rust was een apart gevoel. Daarnaast ben in sinds april werkzaam aan de Hochschule für Musik, Theater und Medien in Hannover. Dat ik als *Professorin* aan zo'n groot instituut verbonden ben, is voor mij als vrije vogel even wennen.

Ik vind lesgeven ontzettend interessant. Het is een manier om bij te dragen aan een betere wereld: om de kennis en ervaring die ik als musicus heb opgedaan over te kunnen dragen aan een jongere generatie. Ik gaf eerder weleens een lesje hier en daar, maar nu is het echt gestructureerd. Dan kun je jonge mensen ook echt begeleiden. Dat vraagt om verantwoordelijkheid. Tegelijk heb ik het gevoel dat ik zelf nog midden in mijn ontwikkeling zit, al is het uiteraard met de nodige ervaring. Ik denk dat mijn studenten daar baat bij hebben. Vaak hebben jonge musici – ten onrechte – het idee dat de oudere generatie het allemaal weet. Dat er een soort magische formule is. Door ze deelgenoot te maken van mijn zoektocht hoop ik die van mijn leerlingen te stimuleren.”

Welke gebeurtenis springt er voor jou uit?

“Het jaar begon in januari al direct met een hoogtepunt, iets waar ik lange tijd naartoe heb gewerkt: het uitvoeren van Bachs sonates en partita's voor soloviool in de Londense Wigmore Hall. Om daar in mijn eentje twee avonden te mogen spelen was voor mij een absolute mijlpaal. Het is een van de belangrijkste en allermooiste kamermuzieksalen ter wereld, qua akoestiek, qua atmosfeer en qua magisch gevoel. Als je bedenkt welke grootheden daar allemaal hebben gespeeld...”

Waren er ook tegenslagen, zorgen, dingen die je boos maakten wellicht?

“Er waren zeker ook tegenslagen. Dingen waarop ik me had verheugd maar die toch niet doorgingen. Maar ik ben niet iemand die lang in boosheid of teleurstelling blijft hangen. Soms overvalt me een gevoel van: had ik niet allang dit of dat moeten doen? Dan is het goed om je te realiseren dat eigenlijk alles nog openligt. Als ik bezig blijf met de projecten die ik interessant vind, dan zijn er nog zoveel wegen te gaan. Niet alles in de wereld is maakbaar, tegelijk kan er vaak veel meer dan je denkt. Ik vind het ook inspirerend om te horen hoe sommige mensen op latere leeftijd nog andere paden zijn gaan bewandelen in hun werkzame leven.

Afgelopen week was ik bij de herdenking van journaliste Clairy Polak. Ik heb haar in coronatijd leren kennen toen we samen een driedelige podcast hebben gemaakt over het Delft Chamber Music Festival. Een ongelooflijk leuke samenwerking. Tijdens die herdenking ging het, vanuit journalistiek oogpunt, over het altijd weer verdieping willen zoeken. Over de langere lijnen en de grotere thema's blijven zien. Dat is veel mooier en waardevoller dan de waan van de dag, ook al laten we ons

daar allemaal weleens door meenemen. Kijk naar social media. Als je daar niet aan meedoet, wordt je bijna onzichtbaar. Alsof jouw concert als het niet ergens op social media is genoemd niet heeft plaatsgevonden. Als musicus moet je daar in meebewegen. Tegelijk weet ik ook heel goed welke dingen echt belangrijk voor me zijn. Ook hier is het zaak een balans te vinden.”

Heb je dit jaar op het gebied van theater, muziek, film, musea of literatuur iets gezien, gehoord of gelezen dat je heel erg aansprak?

“De Nationale Opera bracht in oktober de Nederlandse première van *Innocence*, het meest recente werk van de in 2023 overleden Finse componiste Kaija Saariaho. Dat vond ik heel indrukwekkend. Het is een door Simon Stone prachtig geregisseerde mix van psychologische thriller en moderne opera, over de gevolgen van een schietpartij op een school. Tegelijk is het een verhaal over thema's als schuld en vergiffenis. Het is brandend actueel en tegelijk heel universeel. Mooi ook om te zien dat er veel jong publiek in de zaal zat. Wat ik ook wil noemen is *Waar wij voor strijden*, een spraakmakende voorstelling die op 4 mei als onderdeel van Theater Na de Dam in Carré te zien was. Ik speelde – onder mijn eigen naam – mee als violiste van een pianotrio. Acteur Jacob Derwig vertolkte een populistische, extreemrechtse man. Hij moet het pianotrio aankondigen, maar begint steeds extremere, antisemitische taal uit te slaan. We hadden verwacht dat er wat onrust in de zaal zou kunnen ontstaan, maar mensen raakten echt in de war. Het onderscheid tussen echt en spel vervaagde, sommigen liepen boos de zaal uit, er kwamen ingezonden brieven en er is in juni zelfs een nabesprekavond georganiseerd om de gemoederen te sussen. Wat uiteindelijk overbleef is het besef hoe belangrijk het is om discriminatie, antisemitisme en racisme, bespreekbaar te maken. En dat we op onze hoede moeten zijn.”

Hoe tred je op 31 december het nieuwe jaar tegemoet?

“Met heel veel positiviteit. Ik begin mijn rol als *Professorin* steeds meer te omarmen. Op concertvlak heb ik voor mijn gevoel een rustig najaar gehad, terwijl ik eigenlijk grotere concerten doe. Soms denk ik: wat raar, ik heb het niet bizar druk. En ook leuk om te vertellen: in september heb ik opnames gemaakt van het *Violconcert in D* van Johannes Brahms en de *Fantasie voor viool en orkest* van Josef Suk. In het vroege voorjaar verschijnt de cd, heel leuk en ook een beetje spannend om voor het eerst in zes jaar weer op deze manier van mij te laten horen. Het is niet vanzelfsprekend om jarenlang te kunnen blijven spelen. Je moet de motor in jezelf in beweging houden, nieuwe samenwerkingen aangaan, nieuwe contacten maken, nieuwe projecten initiëren. Ik ben dankbaar dat die motor bij mij kennelijk nog heel goed draait.”

Liza Ferschtman is op donderdag 14 december te gast in de serie Dutch Delight. Zie blz. 38 voor meer informatie.